

การให้สินบนตำรวจ: อรรถาธิบายเชิงการเรียนรู้ทางสังคม Bribing Police Officers: A Social Learning Explanation

เจษฎา นพคุณ ตั้งจิตนบ¹
Jessada Noppakun Tangchitnob¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมเพื่ออธิบายการให้สินบนตำรวจจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การให้สินบนตำรวจได้รับอิทธิพลจากทัศนคติเชิงแก้แค้นให้แก่การให้สินบน การเอาอย่างบุคคลในข่าว และปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ ซึ่งเป็นตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม ในขณะที่ตัวแปรการให้สินบนแก่ตำรวจยังได้รับอิทธิพลจากความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงานและอคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจ ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมและตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมพร้อมกันด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น สรุปได้ว่าอิทธิพลที่ตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมทั้งสองตัวมีต่อการให้สินบนตำรวจถูกคั่นกลางโดยตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมทั้งสามตัว

คำสำคัญ: การให้สินบน การเรียนรู้ทางสังคม ตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคม

Abstract

Social learning theory (SLT) and social structure and social learning (SSSL) model were

applied to explain police bribing in the sample found in Bangkok. This research found out that, social learning variables comprising neutralizing definitions, imitation via newspaper article, and police's reaction when bribed significantly influenced police bribing. Social structural variables including density of work vicinity and people in work vicinity's prejudice against police also significantly influenced police bribing. However, when all variables were entered simultaneously, all social learning variables jointly mediated the influence of the two social structural variables over police bribing.

Keywords: Bribing, Social Learning, Social Structure and Social Learning Model

1. บทนำ

นักวิชาการในปัจจุบันได้ขยายกรอบของนิยามคำว่า การคอร์รัปชันให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหลาย แม้ว่าจะไม่ผิดกฎหมายและ/หรือศีลธรรม [1] ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลเพียงจำนวนหนึ่ง แต่สร้าง/ผลกระทบให้แก่สังคม [2], [3] โดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีบทบาท/อำนาจหน้าที่ในการใช้อำนาจตามกฎหมายในการให้ผู้อื่นให้โทษผู้อื่น นิยามข้างต้นนี้บ่งชี้ให้เห็นว่าการให้สินบนคือส่วนหนึ่งของการคอร์รัปชัน

¹ อาจารย์ สาขาวิชาการประกอบการธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Tel. 0-2160-1497, E-mail: jntangchitnob@gmail.com

ด้วยผลกระทบในทางร้ายที่หนักหน่วงและกว้างขวางทั้งในทางการบริหาร [4]-[6] เศรษฐกิจ [3], [7]-[9] และทางสังคม [10], [11] หน่วยงานในหลายภาคส่วนจึงพยายามร่วมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยส่วนหนึ่งได้กำหนดนโยบาย/แนวทางการต่อต้านโดยอ้างอิงองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่าจำนวนของผลงานวิจัยของไทยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันยังคงมีน้อยมากเมื่อเทียบกับของต่างประเทศซึ่งมีเป็นจำนวนมากและมักให้ความสนใจกับปัจจัยเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการปกครอง มีหน่วยการวิเคราะห์ในระดับประเทศ และพิจารณาการคอร์รัปชันในเชิงการรับสินบน ดังนั้น การอธิบายการคอร์รัปชันและ/หรือการให้สินบนในระดับบุคคลจึงทำได้ในขอบเขตที่จำกัด [2]

เพื่อการขยายกรอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์การให้สินบนในระดับบุคคล นักวิจัยส่วนหนึ่งได้เริ่มประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมของ Akers [12] เช่น Tavits [2] ซึ่งทดสอบตัวแปรบางส่วนของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมโดยพบว่าการเอาอย่างและการกำหนดนิยามสถานการณ์มีอิทธิพลต่อการให้สินบนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม การวิจัยในแนวทางนี้ยังคงอยู่ในขั้นเริ่มต้น และมีจำนวนที่จำกัดอย่างยิ่ง [2] เพื่อร่วมขยายองค์ความรู้ในปรากฏการณ์การให้สินบนในระดับบุคคล การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการให้สินบนแก่ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้รับที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย และประชากรในการศึกษานี้ต้องพบเห็นและมีปฏิสัมพันธ์ด้วยความถี่สูงที่สุดเป็นอันดับต้นๆ หากมิใช่อันดับแรกสุดในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งที่จะค้นพบว่าการเรียนรู้ทางสังคมและตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมมีอิทธิพลต่อการให้สินบนตำรวจหรือไม่ อย่างไร และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้กำหนดให้ตัวแปรหลักในทฤษฎีประกอบด้วย การคบหาสมาคมกับผู้กระทำ ความผิด (Differential Association) การเสริมแรงต่อ

การกระทำความผิด (Differential Reinforcement) การเอาอย่าง (Imitation) และการกำหนดนิยามสถานการณ์ ให้แก่การกระทำความผิด (Definitions) [12] อย่างไรก็ตาม บทความนี้ให้ความสนใจกับตัวแปรเพียงบางส่วนของทฤษฎี ดังนี้

การเสริมแรงต่อการกระทำความผิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเห็นว่าเมื่อบุคคลคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจจากการกระทำความผิดของตน บุคคลนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิด [12] การทบทวนวรรณกรรมพบว่า ส่วนใหญ่หากมิใช่ทั้งหมดของการวิจัยที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มุ่งศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เป็นการกระทำฝ่ายเดียว/ไม่มีคู่ปฏิสัมพันธ์ เช่น การเสพยาเสพติด (e.g., Lee et al. [13]) หรือที่เป็นการใช้อำนาจที่เหนือกว่าฝ่ายผู้กระทำ เช่น การข่มขืน (e.g., Boeringer and Akers [14]) หรือที่เป็นการกระทำที่มีคู่ปฏิสัมพันธ์เป็นพวกเดียวกัน เช่น การลอกข้อสอบเพื่อน (e.g., Lersch [15])

แต่เนื่องจากการให้สินบนตำรวจต้องมีคู่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายรับ ซึ่งมีได้เป็นบุคคลใกล้ชิดแต่มีอำนาจในการให้คุณให้โทษต่อตัวผู้ให้ซึ่งกำลังกระทำความผิดในฐานะให้สินบนเจ้าพนักงาน ไม่ว่าผู้ให้จะได้กระทำความผิดในฐานะอื่น ๆ จริงตามข้อกล่าวหาที่ได้รับแจ้งมาก่อนหน้าหรือไม่ ปฏิกริยาตอบรับการให้สินบนของตำรวจจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการให้สินบนตำรวจได้ เมื่องัดพิจารณาปัจจัยอื่นๆ หากผู้ให้ซึ่งตกอยู่ในเงื่อนไขที่ต้องการการดำเนินการในทางใดทางหนึ่งของตำรวจ ผู้รับเชื่อว่าผู้รับจะรับสินบนจากผู้ให้โดยดี กล่าวคือไม่ได้รับเพื่อการกล่าวโทษเพิ่มเติมและ/หรือจะได้รับการเรื่องราวด่างๆ ไปในทิศทางที่ผู้ให้มีความประสงค์ ดังนั้นผู้ให้ก็จะให้สินบนแก่ผู้รับ และเมื่อผู้ให้ประเมินสถานการณ์ข้างต้นไปในทิศทางตรงข้าม คือไม่คาดหวังว่าผู้รับจะดำเนินการให้ตามที่ผู้ให้ต้องการ และ/หรือคาดหวังว่าผู้รับจะกล่าวโทษผู้ให้ในข้อหาให้สินบนเจ้าพนักงาน ผู้ให้จึงจะไม่ให้สินบนแก่ผู้รับ

การทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องให้หลักฐานสนับสนุนความคิดข้างต้นโดยเผยให้เห็นว่าการทราบ

ล่วงหน้าถึงจำนวนเงินสินบนที่ต้องจ่าย (Predictability) การคาดว่าจะได้รับการตอบสนองตามตกลงหลังการให้สินบน (Level of Opportunism) [16] และความเชื่อถือเฉพาะ [17] มีอิทธิพลต่อการคอร์รัปชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงสมมติฐานการวิจัยในส่วนของ การเสริมแรงดังนี้

สมมติฐาน 1: ปฏิกริยาของมรดกการให้สินบนของตำรวจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ

การเอาอย่าง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมทำนายว่า เมื่อบุคคลพบเห็นโดยตรงและ/หรือโดยอ้อมผ่านสื่อประเภทต่างๆ ว่าการกระทำความผิดของตัวแบบนำไปสู่การที่ตัวแบบนั้นได้รับผลตอบแทนที่เป็นคุณ บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดนั้นเช่นกัน [12] งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ผ่านการสังเกตเห็นและการกระทำความผิดของตัวอย่างยืนยันว่าการสังเกตเห็นมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด เช่น การสังเกตเห็นการคอร์รัปชันของผู้อื่นมีอิทธิพลต่อการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีส่วนพัวพันกับการคอร์รัปชัน และต่อการให้สินบนของประชาชน [2] และการได้พบเห็นฉาก/บทบรรยายถึงการที่ผู้หญิงถูกบังคับขืนใจให้มีเพศสัมพันธ์มีผลในเชิงบวกต่อการบังคับขืนใจโดยไม่ใช้กำลัง [14] จากข้างต้น จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับการเอาอย่างดังนี้

สมมติฐาน 2: การเอาอย่างบุคคลในข่าวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ

การกำหนดนิยามสถานการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเห็นว่าเมื่อบุคคลมีทัศนคติในเชิงเห็นชอบและ/หรือแก้ต่างให้แก่การกระทำความผิดใด บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดนั้น [12] งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการกำหนดนิยามสถานการณ์กับการกระทำความผิดของตัวอย่างยืนยันว่าการมีทัศนคติเชิงแก้ต่างให้แก่การกระทำความผิดมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด เช่น การโกงการสอบของนักศึกษา [15] การก่ออาชญากรรมคอมพิวเตอร์ [18],[19] และการดื่มสุราของผู้สูงอายุ [20] จากการเทียบเคียงสามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วน

ของการกำหนดนิยามสถานการณ์ได้ดังนี้

สมมติฐาน 3: ทัศนคติเชิงแก้ต่างให้แก่การให้สินบนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ

ในเชิงโครงสร้าง ตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่าความแตกต่างของอัตราการกระทำผิดของแต่ละสังคมเกิดจากการที่ปัจจัยเชิงโครงสร้างในสังคมต่างๆ มีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อความแตกต่างกันของเงื่อนไขต่างๆ ที่สร้างการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับการกระทำความผิด อันมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของสมาชิกของสังคม และต่ออัตราการกระทำผิดของสังคมในที่สุด ทั้งนี้ ตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมได้จำแนกความแตกต่างเชิงโครงสร้างออกเป็นสี่มิติคือ ความแตกต่างทางลักษณะของสังคม (Differential Social Organization) ความแตกต่างทางตำแหน่งในสังคม (Differential Location in the Social Structure) การมีลักษณะตามสิ่งสร้างทางทฤษฎีที่อธิบายการเกิดอาชญากรรม (Theoretically Defined Criminogenic Aspects of the Social Structure) และความแตกต่างทางตำแหน่งในกลุ่มต่างๆ (Differential Social Location in Groups) [12] อย่างไรก็ตาม บทความนี้ได้ศึกษาถึงตัวแปรความแตกต่างทางลักษณะของสังคม และการมีลักษณะตามสิ่งสร้างทางทฤษฎีที่อธิบายการเกิดอาชญากรรมเท่านั้น

ความแตกต่างทางลักษณะของสังคม ตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมเห็นว่าสังคมแต่ละแห่งอาจมีลักษณะแตกต่างกัน และความแตกต่างนั้นส่งผลให้อัตราการกระทำความผิดแต่ละสังคมแตกต่างกัน ผ่านกระบวนการที่กล่าวแล้วข้างต้น ทั้งนี้ อาจพิจารณาความแตกต่างได้ในหลายมิติ เช่น ขนาด/ความคับคั่ง เป็นต้น การทบทวนวรรณกรรมพบว่าขนาดของชุมชนมีอิทธิพลต่อปริมาณการเสกพัญญาของวัยรุ่น [13] ลักษณะของมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อการดื่มสุราจนเมามายของนักศึกษา [21] นอกจากนี้ งานวิจัยอื่นที่ไม่ได้ใช้ตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคมเป็นกรอบของการวิเคราะห์ได้ให้ผลการวิจัยที่สนับสนุนว่าความแตกต่างทางลักษณะ

ของสังคมมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดเช่นกัน เช่น งานวิจัยของ Persson et al. [22] ที่พบว่าขนาดของเขตเลือกตั้งมีอิทธิพลต่อการคอร์รัปชัน

เมื่อพิจารณาว่าสภาพทางสังคมของกรุงเทพมหานครมีความยากต่อการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนของสังคม และการกำหนดให้ประชากรของการวิจัยมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งส่งผลให้ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอาชีพการงานแล้ว จึงกำหนดให้ความแตกต่างของคั้งจ่อแจของละแวกที่ทำงานเป็นสิ่งที่ใช้วัดความแตกต่างทางลักษณะของสังคม และกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วนนี้ดังนี้

สมมติฐาน 4: ความคั้งจ่อแจของละแวกที่ทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ

การมีลักษณะตามสิ่งสร้างทางทฤษฎีที่อธิบายการเกิดอาชญากรรม หมายถึงการมีเงื่อนไขทางสังคมที่เอื้อต่อการกระทำความผิด/ก่ออาชญากรรม เช่น ภาวะไร้ระเบียบสังคม และการขาดโอกาส/ช่องทางตามบรรทัดฐานสังคมในการประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น การวิจัยของ Lanza-Kaduce and Capece [21] ซึ่งศึกษาการดื่มสุราจนเมามายของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้กำหนดให้จำนวนกลุ่มบุคคลในสถาบันการศึกษาที่ดื่มสุราเป็นเงื่อนไขที่เอื้อต่อการดื่มสุราอย่างเมามายของนักศึกษา การวิจัยพบว่าจำนวนกลุ่มบุคคลในสถาบันการศึกษาที่ดื่มสุรามีอิทธิพลต่อการดื่มสุราอย่างเมามาย

ในการวิจัยอื่นที่ไม่ได้ใช้ตัวแบบโครงสร้างทางสังคม และการเรียนรู้ทางสังคมเป็นกรอบของการวิเคราะห์ได้ให้ผลการวิจัยที่สนับสนุนว่าการมีลักษณะตามสิ่งสร้างทางทฤษฎีที่อธิบายการเกิดอาชญากรรมมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดเช่นกัน เช่น งานวิจัยของ Rauch and Evans [23] ที่พบว่าแนวทางการคัดสรรบุคลากรมีอิทธิพลต่อการคอร์รัปชัน

เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลที่ถูกวิจัยได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไป ระหว่างวันที่ 19 เมษายน – 24 เมษายน 2545 และระหว่างวันที่ 13 มิถุนายน – 17 มิถุนายน 2548 ที่เผยให้เห็นว่ามีประชาชนส่วนหนึ่งมีอคติที่ต่อตำรวจ จึงกำหนดให้อคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่

ทำงานมีต่อตำรวจเป็นสิ่งที่ใช้วัดการมีลักษณะตามสิ่งสร้างทางทฤษฎีที่อธิบายการเกิดอาชญากรรม และกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วนนี้ดังนี้

สมมติฐาน 5: อคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ

อนึ่ง เมื่อพิจารณาว่าตัวแบบโครงสร้างทางสังคม และการเรียนรู้ทางสังคมทำนายว่าอิทธิพลที่ตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมมีต่อการกระทำความผิดจะถูกคั่นกลางโดยตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม ประกอบกับหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนการทำนายของตัวแบบจากการวิจัยของ Lanza-Kaduce and Capece [21] และ Lee et al. [13]) การวิจัยนี้จึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคั่นกลาง ดังนี้

สมมติฐาน 6: การเรียนรู้ทางสังคมเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมทุกตัวกับการให้สินบนตำรวจ

2. วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยภาคสนามแบบตัดขวาง ใช้แนวทางเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มีกลุ่มประชากรเป้าหมายเป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่พำนักอาศัย ศึกษา และ/หรือทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบผสมหลายขั้นตอน โดยอ้างอิงการสุ่มตัวอย่างในขั้นตอนแรกกับการแบ่งพื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร การสุ่มตัวอย่างพื้นที่ในขั้นตอนแรกนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยไม่มีการทดแทนเพื่อให้ได้ตัวแทนของเขตการปกครองจากทั้ง 12 กลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร

ในขั้นตอนที่สองได้ทำการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อเลือกศูนย์การค้า/ห้างที่ประชาชนมักไปจับจ่ายใช้สอย/พักผ่อนหย่อนใจเขตละหนึ่งศูนย์/ห้าง ทั้งนี้ สาเหตุที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือกศูนย์การค้า/ห้างเป็นพื้นที่ในการสุ่มตัวอย่างเนื่องด้วยการวิจัยส่วนหนึ่งได้ชี้ให้เห็นเป็นระยะๆ ว่าคนไทยจำนวนมากนิยมการเดินเพื่อสำรวจสินค้า (Window Shopping) และจับจ่ายใช้สอยตามห้างร้าน

ต่างๆ การวิจัยที่ค่อนข้างเป็นปัจจุบันของบริษัทชินโนเวต จำกัด [24] ยืนยันว่าคนไทยส่วนใหญ่ถึงประมาณร้อยละ 71 นิยมการเดินทางสำรวจสินค้า/จับจ่ายใช้สอยตามห้างร้านต่างๆ ข้อค้นพบนี้ช่วยให้มั่นใจได้มากกว่าตัวอย่างที่สุ่มเลือกมาได้จะมีวิถีชีวิตที่หลากหลายตามสภาพการณ์จริง ทั้งจะทำให้ได้ความคิดจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้กำหนดให้การสุ่มตัวอย่างในขั้นตอนสุดท้าย เป็นการสุ่มหาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 88 รายอย่างมีระบบ (ทุกๆ คนที่ 13) จากสี่ช่วงเวลาของวัน ช่วงละ 22 รายเท่าๆ กัน (ก่อนเที่ยง ป้าย เย็น-หัวค่ำ และเวลาใกล้ปิดทำการของศูนย์/ห้าง) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่เข้าใช้บริการในศูนย์การค้า/ห้างในแต่ละช่วงเวลาของวันมีลักษณะที่แตกต่างกันชัดเจน [25] ตัวอย่างเช่น ผู้ที่เข้าใช้บริการในช่วงก่อนเที่ยงมักเป็นผู้สูงอายุ และผู้ที่เข้าใช้บริการในช่วงบ่ายมักเป็นกลุ่มแม่บ้าน นักรูทกิจ และนักศึกษา

เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้คำตอบที่ครบถ้วนจากผู้ที่แตกต่างกัน ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ฝึกอบรมผู้ช่วยแจกแบบสอบถาม ให้มีความเข้าใจและมีความสามารถในการตอบข้อซักถามของตัวอย่างและในการบรรณาธิกรข้อมูลภาคสนาม การสอบถามตัวอย่างกระทำในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2551 แม้กระนั้นแล้ว จำนวนแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพียงพอต่อการนำไปคัดกรองข้อมูลมีเพียง 1,034 ชุด จากจำนวนทั้งสิ้น 1,056 ชุด อย่างไรก็ตาม จำนวนดังกล่าวถือว่าเพียงพอต่อการมีความเชื่อมั่นว่าค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างจะไม่สูงเกินกว่าร้อยละ 5 เมื่อคำนวณตามแนวทางของ Yamane [26]

หลังการคัดกรองข้อมูล เหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้ 1,003 ชุด ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับมาเผยให้เห็นถึงคุณลักษณะของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (55.8%) ในวัยกลางคน (อายุเฉลี่ย 40 ปี) สมรส (55.5%) และมีบุตรแล้ว (52.1%) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (39.2%) ทำงานรับจ้าง (37.6%) มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 24,000 บาทต่อเดือน

มาตรวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้ถูกสังเคราะห์ขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ตั้งแต่

0.6 ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานสากลสำหรับมาตรวัดที่สร้างขึ้นใหม่ [27] ทั้งนี้ ตัวแปรต่างๆ ของการวิจัยนี้ถูกวัดดังนี้

การให้สินบนตำรวจ ถูกวัดโดยการถามถึงสัดส่วนร้อยละของจำนวนครั้งที่ตัวอย่างให้สินบนแก่ตำรวจคู่ปฏิสัมพันธ์ จากทุกครั้งที่ตัวอย่างรู้สึกว่าจะตนเองตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องการรับบริการ/ความช่วยเหลือพิเศษจากตำรวจ

ปฏิกริยาตอบรับการให้สินบนของตำรวจ ถูกวัดผ่านสามรายการที่ประเมินระดับความมั่นใจของตัวอย่างในการได้รับปฏิกริยาตอบสนองในทางที่ดีจากตำรวจ เช่น “ท่านมั่นใจเพียงใดว่า ตำรวจจะรับเงินของท่านไว้ หากท่านจะเสนอสินบนให้” (ไม่มั่นใจอย่างยิ่ง = 1 ค่อนข้างไม่มั่นใจ = 2 ค่อนข้างมั่นใจ = 3 และมั่นใจอย่างยิ่ง = 4) ($\alpha=.96$)

การเอาอย่างบุคคลในข่าว ถูกวัดผ่านสองรายการที่สอบถามถึงประสบการณ์ของตัวอย่างในการได้ทราบถึงผลดีที่จะได้รับจากการให้สินบนตำรวจผ่านข่าว/ข้อเขียนที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น “ท่านเคยอ่านพบว่า มีผู้จ่ายเงินให้ตำรวจเป็นรายเดือนเพื่อขอความสะดวกทางธุรกิจ หรือไม่” (ไม่เคย = 0 / เคย = 1) ($\alpha=.87$)

ทัศนคติเชิงแตกต่างให้แก่การให้สินบนผลประโยชน์ ถูกวัดผ่านสี่รายการที่ประเมินทัศนคติเชิงแตกต่างให้แก่การให้สินบนผลประโยชน์ของตัวอย่าง โดยการให้ตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อข้อความ เช่น “จะเสียค่าปรับแบบไม่มีใบเสร็จให้ตำรวจ ก็ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน” (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 ค่อนข้างไม่เห็นด้วย = 2 ค่อนข้างเห็นด้วย = 3 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง = 4) ($\alpha=.91$)

ความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงาน ประกอบด้วยสี่รายการ ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความถูกต้องของข้อความของแต่ละรายการว่าบรรยายลักษณะความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้องหรือไม่ เช่น “มีผู้คนคับคั่ง/จอแจ ในชั่วโมงทำการ” (ไม่ถูกต้อง = 0 / ถูกต้อง = 1) ($\alpha=.71$)

อคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจ ประกอบด้วยสองรายการที่วัดการได้รับทราบถึงอคติที่บุคคลทั่วไปในละแวกที่ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามมีต่อตำรวจ เช่น “ท่านเคยได้ยินคนทั่วไปในละแวกที่ทำงานพูดจาในทำนองว่า พวกตำรวจชอบหาเรื่องรีดไถ หรือไม่” (ไม่เคย = 0 / เคย = 1) ($\alpha=.83$) หลังการคัดกรองตามแนวทางของ Hair et al. [27] และ Tabachnick and Fidell [28] ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมีคุณสมบัติสอดคล้องกับฐานคติของการวิเคราะห์การถดถอย พร้อมต่อการนำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

3. ผลการวิจัย

ในกรณีของตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม การวิจัยพบว่าปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ การเอาอย่างบุคคลในข่าว และทัศนคติเชิงแง่ต่างให้แก่การให้สินบน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของการให้สินบนแก่ตำรวจได้ร้อยละ 19 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อิทธิพลที่ตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมมีต่อการให้สินบนตำรวจ ($N = 1,002$)

ตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน
ปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ	.14***
การเอาอย่างบุคคลในข่าว	.15***
ทัศนคติเชิงแง่ต่างให้แก่การให้สินบน	.31***
R^2	.19***
SEE	18.30
F	76.53

หมายเหตุ * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

กรณีของตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมที่มีต่อการให้สินบนตำรวจ การวิเคราะห์พบว่าความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงาน และอคติที่ประชาชนทั่วไปใน

ละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนแก่ตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน 4 และ 5 ตามลำดับ ตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรของการให้สินบนแก่ตำรวจได้ร้อยละ 12 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในแบบจำลอง 1 ของตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อิทธิพลที่ตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมมีต่อการให้สินบนตำรวจ และความเป็นตัวกลางของการเรียนรู้ทางสังคมในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมกับการให้สินบนตำรวจ ($N = 908$)

ตัวแปรต้น	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน	
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2
ความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงาน	.15***	.08*
อคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจ	.24***	.07
ปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ		.14***
การเอาอย่างบุคคลในข่าว		.14***
ทัศนคติเชิงแง่ต่างให้แก่การให้สินบน		.23***
R^2	.11***	.20***
ΔR^2	.11***	.09***
SEE	19.15	18.22
F	55.41	44.01

หมายเหตุ * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

ประเด็นความเป็นตัวกลางของการเรียนรู้ทางสังคมในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมกับการให้สินบนตำรวจ เพื่อการทราบว่าตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมใดมีอิทธิพลต่อตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมใด ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมทีละตัวด้วยตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมทั้งสองตัว การวิเคราะห์พบว่าตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมทุกตัวมีความสัมพันธ์ในระดับที่มี

นัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมตัวใดตัวหนึ่งหรือทั้งสองตัว ทำให้ตัวแปรทั้งหมดมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ตัวแปรต้นต้องมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตาม ตัวแปรคั่นกลางต้องมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตาม และตัวแปรต้นต้องมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรคั่นกลาง

การวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงชั้น โดยกำหนดให้มีแบบจำลองสองแบบตามจำนวนกลุ่มตัวแปรตัวแปรต้นในแบบจำลอง 1 เป็นตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคม ตัวแปรต้นที่ถูกเพิ่มเพื่อการวิเคราะห์ในแบบจำลอง 2 เป็นตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม การวิเคราะห์แบบจำลอง 1 พบว่าตัวแปรเชิงโครงสร้างทางสังคมทั้ง 2 ตัวมีอิทธิพลต่อการให้สินบนต่อตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายความผันแปรของการให้สินบนแก่ตำรวจได้ร้อยละ 11 เมื่อเพิ่มตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมเข้าสู่การวิเคราะห์ดังที่ปรากฏในแบบจำลอง 2 พบว่าอิทธิพลของความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงานถูกลดขนาดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจถูกลดขนาดไปถึงระดับที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคมทุกตัวมีอิทธิพลต่อการให้สินบนแก่ตำรวจในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรที่มีอิทธิพลเหล่านี้สามารถรวมกันอธิบายการผันแปรของการให้สินบนแก่ตำรวจเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ดังรายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 2

การวิเคราะห์ข้างต้นนำไปสู่ข้อค้นพบว่า ปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ การเอาอย่างบุคคลในข่าว และทัศนคติเชิงแตกต่างให้แก่การให้สินบน ร่วมกันเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์ทั้งหมดระหว่างอคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจกับการให้สินบนตำรวจ และปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจ การเอาอย่างบุคคลในข่าว และทัศนคติเชิงแตกต่างให้แก่การให้สินบน ร่วมกันเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์บางส่วนระหว่างความคับคั่งจอแจของละแวก

ที่ทำงานกับการให้สินบนตำรวจ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน 6

4. อภิปรายผลและสรุป

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่าปฏิกริยายอมรับการให้สินบนของตำรวจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าผู้ที่คาดการณ์ว่าตำรวจจะรับสินบนที่ตนเสนอให้มีแนวโน้มที่จะให้สินบนตำรวจสูงกว่าผู้ที่คาดการณ์ไปในทางตรงข้าม

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่าการเอาอย่างบุคคลในข่าวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าผู้ที่เคยอ่านพบข้อเขียนของสื่อหนังสือพิมพ์ที่ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการให้สินบนตำรวจ มีแนวโน้มที่จะให้สินบนตำรวจสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยอ่านพบ

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่าทัศนคติเชิงแตกต่างให้แก่การให้สินบนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าผู้ที่คิดเห็นว่าการให้สินบนตำรวจไม่เป็นความผิด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใดก็ตาม ผู้นั้นมีแนวโน้มที่จะให้สินบนตำรวจสูงกว่าผู้ที่คิดเห็นในทางตรงข้าม

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่าความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าผู้ที่ทำงานในละแวกที่มีความคับคั่งจอแจ มีแนวโน้มที่จะให้สินบนตำรวจสูงกว่าผู้ที่ทำงานในละแวกที่ไม่คับคั่งจอแจ

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 พบว่าอคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าผู้ที่ทำงานในละแวกที่ประชาชนทั่วไปมีอคติต่อตำรวจ มีแนวโน้มที่จะให้สินบนต่อตำรวจสูงกว่าผู้ที่ทำงานในละแวกที่ประชาชนทั่วไปไม่มีอคติต่อตำรวจ ทั้งนี้ ข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปในปี 2545 และปี 2548

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 พบว่าการเรียนรู้ทางสังคมเป็นตัวกลางในความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เชิงโครงสร้างทางสังคมทุกตัวกับการให้สินบนตำรวจ ซึ่งแปลความได้ว่าปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคมไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการให้สินบนตำรวจของตัวอย่าง แต่ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านการสร้างความแตกต่างของเงื่อนไขที่สร้างการเรียนรู้ทางสังคมเกี่ยวกับการให้สินบนตำรวจ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการให้สินบนตำรวจของตัวอย่างต่อไป

ข้อค้นพบต่างๆ ข้างต้นชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปฏิกริยาตอบรับการให้สินบนของตำรวจ ข้อเขียนของสื่อหนังสือพิมพ์ และทัศนคติแตกต่างให้แก่การให้สินบนเป็นปัจจัยหลักส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงต่อการให้สินบนผลประโยชน์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด/ปฏิบัตินโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชัน และ/หรือการให้การขัดเกลาทางสังคมด้านการต่อต้านการคอร์รัปชัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร และสื่อมวลชน อาจนำข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชัน และ/หรือการให้การขัดเกลาทางสังคมด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันต่อไป

อย่างไรก็ตาม การนำข้อค้นพบของการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ ควรพิจารณาถึงข้อจำกัดต่างๆ ของการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) แม้ว่าตัวอย่างของประชากรจำกัดอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร แต่อาจมีชาวจังหวัดอื่นเข้ามาพำนักอาศัย ทำงาน และ/หรือทำกิจกรรมอื่นปะปนอยู่ด้วย จึงไม่สามารถประยุกต์ข้อค้นพบนี้กับประชากรชาวกรุงเทพมหานครได้ 2) แม้ว่าการใช้มาตรวัดลิเคิท์แบบสี่คำตอบที่ใช้ในการวิจัยนี้จะให้ความผันแปรของคำตอบที่ดี แต่ก็มีข้อด้อยส่วนหนึ่งที่บังคับให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องเลือกข้างของคำตอบ ส่งผลให้คำตอบมีโอกาสได้ 3) ข้อค้นพบของการวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่บางส่วนเป็นอัตวิสัย บางส่วนเป็นวัตถุวิสัย แต่ทุกส่วนได้มาจากการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจถูกเจือปนด้วยอคติและ/หรือความคลาดเคลื่อนได้ 4) การวิจัยนี้จำกัดกรอบแนวความคิดอยู่ในทฤษฎีการ

เรียนรู้ทางสังคมและตัวแบบโครงสร้างทางสังคมและการเรียนรู้ทางสังคม ในความเป็นจริงแล้วอาจมีตัวแปรตัวอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการให้สินบนตำรวจได้ แต่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในการวิจัยนี้ 5) การวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาการให้สินบนผลประโยชน์ที่ผู้ให้เป็นตำรวจ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ชี้ให้เห็นว่า ปฏิกริยาตอบรับการให้สินบนของตำรวจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ ในเชิงนโยบายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาปรับเปลี่ยนรายได้และสวัสดิการให้แก่ตำรวจเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์เชิดชูเกียรติยศของตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตผ่านสื่อต่างๆ ประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานตำรวจให้บุคลากรทราบถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการรับ/เรียกรับสินบนผลประโยชน์เพิ่มความระมัดระวังในการชำระค่าปรับจากการกระทำความผิดต่างๆ เช่น การงดการยึดใบอนุญาตขับขี่รถไว้ชั่วคราว (แต่บันทึกหมายเลขบัตรไว้) โดยกำหนดช่วงเวลาที่จะเริ่มชำระค่าปรับและเส้นตายสำหรับการชำระค่าปรับไว้อย่างชัดเจน และเพิ่มจุดบริการรับชำระค่าปรับ (เช่น ในห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ/เครื่องเบิกถอนเงินสดอัตโนมัติ) ทั้งนี้ เพื่อลดแรงจูงใจในการให้สินบนผลประโยชน์ของประชาชนและลดโอกาสในการแสดงปฏิกริยาตอบรับการให้สินบนของตำรวจได้

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ชี้ให้เห็นว่าการเอาอย่างบุคคลในข่าวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาจัดประชุมร่วมระหว่างบรรณาธิการข่าวจากสื่อหนังสือพิมพ์กับหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการณรงค์ต่อต้านการให้สินบน และขอความร่วมมือในการระมัดระวังมิให้การเสนอเนื้อหาข่าว/ข้อเขียนเป็นการชี้นำหรือให้กระบอก การที่หนังสือพิมพ์จะได้ร่วมนำเสนอผลร้ายของการให้สินบนตำรวจ ทั้งที่เกิดกับตัวผู้ให้ สถาบัน/องค์กรที่ผู้ให้มีส่วนเกี่ยวพันอยู่ด้วย และ/หรือสังคมอย่างสม่ำเสมอ และให้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่ผู้รับอาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเจตนาของสาร จะเป็นคุณูปการอย่างยิ่งต่อการต่อต้านการให้สินบนตำรวจ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ชี้ให้เห็นว่าทัศนคติเชิงแก้ต่างให้แก่การให้สินบนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ เพื่อสร้างทัศนคติของประชาชนขึ้นใหม่ และเพื่อเสริมแรงให้ประชาชนมีความละเอียดใจที่จะให้สินบน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งปลูกฝังค่านิยม หิริโอตตปละ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบในทางร้ายต่อระบบสังคมและเศรษฐกิจของไทย ผ่านสถาบันทางศาสนาและสื่อมวลชนแขนงต่างๆ

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ชี้ให้เห็นว่าความคับคั่งจอแจของละแวกที่ทำงานและอคติที่ประชาชนทั่วไปในละแวกที่ทำงานมีต่อตำรวจ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการให้สินบนตำรวจ อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลที่ตัวแปรเชิงโครงสร้างมีต่อการให้สินบนตำรวจ ถูกคั่นกลางโดยตัวแปรการเรียนรู้ทางสังคม เป็นหลักฐานสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายต่อต้านการให้สินบนโดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการปัจจัยการเรียนรู้ทางสังคมมากกว่าการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการปัจจัยเชิงโครงสร้าง

ในเชิงการวิจัยในอนาคต ในแง่มุมมองของเนื้อหาการวิจัย อาจมุ่งไปในทิศทางของการทดสอบอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อการให้สินบน เนื่องจากในปัจจุบันแทบทุกครัวเรือนหากมีโทรทัศน์ครัวเรือน จะมีโทรทัศน์อย่างน้อยหนึ่งเครื่องเป็นแหล่งข่าวสารและความบันเทิง ในแง่มุมมองของประชากรของการวิจัย การวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาทดสอบทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในบริบทของการให้สินบนตำรวจกับประชากรในส่วนภูมิภาค เพื่อมุ่งสู่ทิศทางของการพยายามประยุกต์ข้อค้นพบของการวิจัยกับประชากรชาวไทย

ในแง่มุมมองของเทคนิคการวิเคราะห์ การวิจัยในอนาคตอาจทดลองวิเคราะห์ปรากฏการณ์การให้สินบนด้วยเทคนิคการวิเคราะห์อื่น เช่น การวิเคราะห์เส้นทางตัวโปรแกรม LISREL หรือ AMOS และในแง่มุมมองของแนวทางการวิจัย การวิจัยส่วนหนึ่งอาจมุ่งไปในแนวทางเชิงคุณภาพ เพื่อเก็บรายละเอียดของปรากฏการณ์การให้สินบนทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของความซับซ้อนและการมีความลับของปรากฏการณ์

เอกสารอ้างอิง

- [1] J. Coolidge and S. Rose-Ackerman, "Kleptocracy and reform in African regimes: Theory and cases," in *Corruption and development in Africa: Lessons from country case studies*, K. R. Hope and B. C. Chikulo, Eds., ed New York: St. Martin's Press, 2000, pp. 57-86.
- [2] M. Tavits, "Causes of corruption: Testing competing hypotheses," Working Paper 2005-W3, Nuffield College, 2005.
- [3] D. Treisman, "The causes of corruption: A cross-national study," *Journal of Public Economics*, vol. 76, pp. 399-457, 2000.
- [4] R. G. Dudley, *The rotten mango: The effects of corruption on international development projects*. [Online]. Available: <http://home.indo.net.id/~rdudley/PDF/rtmangol.pdf>, 2000.
- [5] P. Grabosky and P. Larmour, "Public sector corruption and its control," *Trends & Issues in Crime and Criminal Justice*, vol. 143, pp. 1-6, 2000.
- [6] J. G. Lambsdorff, *How corruption in government affects public welfare: A review of theories*. Discussion Paper 9, Center of Globalization and Europeanization of the Economy, 2001.
- [7] World Bank, *Helping countries combat corruption*, PREM World Bank, 1997.
- [8] A. Brunetti, et al., *Credibility of rules and credit growth: Evidence from a worldwide survey of private sector*, Background Paper for the World Development Report 1997. Washington D.C.: The World Bank, 1997.
- [9] J. G. Lambsdorff, *Between two evils: Investors prefer grand corruption!* University of Passau Discussion Paper V-31-05, January, 2005.
- [10] A. Doig and R. Theobald, *Corruption and democratisation*, London: Frank Cass, 2000.

- [11] J. Hunt, *Trust and bribery: The role of quid pro quo and the link with crime*, NBER Working Paper No. 10510, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, 2004.
- [12] R. L. Akers, *Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance*, Boston: Northeastern University Press, 1998.
- [13] G. Lee, et al., "Social learning and structural factors in adolescent substance use," *Western Criminology Review*, vol. 5, pp. 17-34, 2004.
- [14] S. Boeringer and R. L. Akers, *Rape and rape proclivity: A comparison of social learning, social control, and relative deprivation models*, Unpublished paper, Department of Sociology, University of Florida, 1993.
- [15] K. M. Lersch, *The effects of social learning concepts on academic dishonesty*, Unpublished paper, Department of Sociology, University of Florida, Gainesville, 1993.
- [16] J. G. Lambsdorff, "Making corrupt deals: Contracting in the shadow of the law," *Journal of Economic Behavior and Organization*, vol. 48, pp. 221-241, 2002.
- [17] V. Tonoyan, "The bright and dark sides of trust: Corruption and entrepreneurship," in *Trust and entrepreneurship: A West-East-Perspective*, H. H. Hönnmann and F. Welter, Eds., ed Cheltenham: Edward Elgar, 2005, pp. 39-58.
- [18] M. Rogers, "A social learning theory and moral disengagement analysis of criminal computer behavior: An exploratory study," doctoral dissertation, University of Manitoba, Manitoba, 2001.
- [19] W. F. Skinner and A. M. Fream, "A social learning theory analysis of computer crime among college students," *Journal of Crime and Delinquency*, vol. 34, pp. 495-518, 1997.
- [20] R. L. Akers and A. J. La Greca, "Alcohol use among the elderly: Social learning, community context, and life events," in *Society, culture, and drinking patterns reexamined*, D. J. Pittman and H. R. White, Eds., ed New Brunswick, NJ: Rutgers Center of Alcohol Studies, 1991, pp. 242-262.
- [21] L. Lanza-Kaduce and M. Capece, "Social structure-social learning (SSSL) and binge drinking: A specific test of an integrated general theory," in *Social learning theory and the explanation of crime: A guide for the new century. Advances in criminological theory*, R. L. Akers and G. F. Jensen, Eds., ed New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 2003, pp. 179-196.
- [22] T. Persson, et al., "Electoral rules and corruption," *Journal of the European Economic Association*, vol. 1, pp. 958-989, 2003.
- [23] J. Rauch and P. Evans, "Bureaucratic structure and bureaucratic performance in less developed countries," *Journal of Public Economics*, vol. 75, pp. 49-71, 2000.
- [24] บริษัท ชินโนเวต จำกัด. (2008, ก.ส.ล. เตรียมขยาย โปรกเกอร์สินค้าเกษตรเพิ่ม - ชินโนเวตชี้คนไทยยังชอบพักผ่อนอยู่ที่บ้าน. [Online] Available: <http://www.moneychannel.co.th/Menu6/ClipCornerSmartMoney/tabid/111/newsid571/65309/Default.aspx>
- [25] J. Steele. (2001), *Insights: Micromerchandising*. [online]. Available: <http://www.allbusiness.com/retail-trade/4252751-1.html>
- [26] T. Yamane, *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1967.
- [27] J. F. Hair, et al., *Multivariate data analysis*, 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2006.
- [28] B. G. Tabachnick and L. S. Fidell, *Using multivariate statistics*, Boston: Allyn & Bacon, 2007.